

Renata Novotná

Zdeněk Podskalský

Renata Novotná

Zdeněk Podskalský

CHANCE IN NATURE
LOCAL ACTION GROUP

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

**Realizováno v rámci projektu „DĚDICTVÍ REGIONU: po stopách předků“,
tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu
pro rozvoj venkova v rámci opatření:**

III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova,

IV.2.1 Realizace projektů spolupráce Programu rozvoje venkova.

Obsah

PŘEDMLUVA.....	3
Zdeněk Podskalský a Jiřina Jirásková	3
MALENICE NAD VOLYŇKOU A ZDENĚK PODSKALSKÝ.....	4
Rodinné zázemí.....	5
Domov	6
Amicus est tamquam alter idem	8
Setkání s divadlem	10
Bavení, bavení se.	12
Tvorba.....	14
Hudba	16
Předpokladem příjemného života je schopnost prošvihnout životní příležitosti.....	25
RESUMÉ.....	28
ZUSAMMENFASSUNG.....	29
SUMMARY	30
MAS ROZKVĚT ZAHRADY JIŽNÍCH ČECH	32
Zkušenosti MAS	32
Přeshraniční spolupráce.....	33
Spolupráce s ostatními MAS.....	33
Tipy na výlet.....	33
CHANCE IN NATURE – LAG	36
Tipy na výlet.....	37

Předmluva

Tato publikace je jednou ze souboru dvanácti brožur vytvořených v rámci projektu spolupráce podpořeného z Programu rozvoje venkova „Dědictví regionu: po stopách předků“, který byl realizován ve spolupráci Občanského sdružení „Rozkvět zahrady jižních Čech – místní akční skupina“ a Občanského sdružení „CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP“. Hlavním cílem tohoto projektu je podpořit využívání přírodního a kulturního dědictví v regionech spolupráce, zmapovat společný region z hlediska historických souvislostí – „po stopách předků“ a předat toto poselství generacím příštím.

Ing. Marta Krejčíčková
manažer projektu

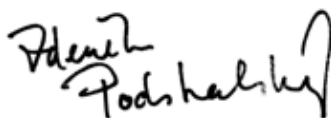
ZDENĚK PODSKALSKÝ A JIŘINA JIRÁSKOVÁ

Zdeněk Podskalský patří bezpochyby k významným malenickým postavám. Právem se tedy řadí k těm, na které padla volba a kteří získali své místo ve zmíněném projektu. I přes své pevné vazby s Prahou, vyžadující si jeho povolání, trávil mnoho času doma, v Malenicích. Téměř třicet let tam jezdil se svou životní partnerkou Jiřinou Jiráskovou. Ačkoli je tato brožura věnována Zdeňku Podskalskému, nemohu její jméno hned v úvodu nezmínit.

Jiřině Jiráskové náleží můj hluboký dík. Poskytla mi ochotně maximální pomoc při získávání potřebných podkladů, se vstřícností, laskavostí i humorem mě nechala nahlédnout nejen do míst, ze kterých osobnost Zdeňka Podskalského stále dýchá, jako by je nikdy neopustil, ale otevřela mi i zákoutí svého srdce. Kromě všech hmotných materiálů a vyprávěných vzpomínek mi také nechala pocítit stále trvajícím harmonii a hluboké souznění naplňující jejich vztah, představila mi Zdeňka Podskalského neobyčejně živě. A také byla první, kdo mi ukázal jižní Čechy, kdo mi umožnil pochopit nevysslovitelné...

Renata Novotná
autorka

Jsem z jižních Čech, a to není jen tak odněkud, ale je zbytečné o tom hovořit, protože kdo je z jižních Čech, ten to chápe, kdo jednou přijede do jižních Čech, ten to okamžitě pochopí, a kdo není z jižních Čech, ani nikdy nepřijede do jižních Čech, tomu je to zbytečně vykládat...

Malenice nad Volyňkou a Zdeněk Podskalský

Onomatopoeicky znějící slova vyjadřující dva nerozlučně spjaté pojmy. Jako by to třikrát se opakující „ň“ signalizovalo nezasvěceným, jako v pohádce, něco jedinečného, jako by snaživě evokovalo něžné a vlnivé působení pošumavské vísky ve spojení s laskavou, nevšední osobností pana režiséra Podskalského. Když člověk pozná Malenice a Zdeňka Podskalského důvěrněji, pochopí. Je to souhra, souzvuk, čisté tóny melodie, která dokáže oslovit a nadchnout každého jen trochu vnímavého člověka...

Polooha Malenic hýří romantikou. Poměrně moderně podle regulačního plánu položenou ves podoby obdélníka, nad nímž ve druhé skupině stavení se bělá kostelík s věží na hřbitově, proti němu stará škola s Podskalím, před ním z druhé strany stanice dráhy a dál k východu několik vilek, obloukem obíhá horská řeka Volyňka, které pro povodně a nemalý i hlučný spád přes kamenité řečiště naši staří dávali název Trěstilka. Vytváří v obvodu Malenic několik záhybů s tůněmi (vhodná koupaliště!), odráží se od mnoha skalnatých výběžků, pod nimiž v čisté vodě se míhá pstruh za pstruhem. Kdysi vytloukl vyšší proud nad usedlostí u Jiříčků ve vápencové skále „v závětrí“ známou Malenicou jeskyni. Břehy osazeny hustými olšemi, stráně borovým i smrkovým lesem – tu a tam prosvítá z nich panenka bříza, méně třeslavá osika, jáva – ve vsi u každého čísla pěstované ovocné zahrady; nade vším, jaksi terasovitě, v údolí mezi Bukovcem, Homolkou a trojímí Hájemi stoupají louky a pole: tyto nad řadami obloukovitých mezí, mezníků to za léta postupujícího mýtní lesů, někdy těsně ves ve kruhu uzavírajících. Místo nynější vsi a nejdolejší údolí za dávných věků bývalo jezerem, jež odvodnili odstraněním hráze mezi Kozincem a Homolkou. Lučinami od Stranějovic přibíhá k řece živý potok, starý známý pod jménem Hostětický, nyní Setěchovický, Straňovský, Mlýnský řečený. Jiná bystřinka oživuje louky malenické pod Zlešičkami a Volyňka široký kus luk pod Pržmem až na trávník přede vsí.

Takto jsou Malenice popisovány v **Knížce o Malenicích u Volyně**. Publikace dále obsahuje **Kroniku národa luftáckého** z roku 1913 dedikovanou Bartoloměji Pavlíčkovi, jakožto „otci národa vyletníků či vzducholapků“ v Malenicích. Tento vážený dvorní rada, bratr babičky Zdeňka Podskalského, zde založil tradici luftáků. *V tehdejších dobách ještě nebylo zvykem a módou pánů z měst letních bytů vyhledávat, a proto jest zaznamenati historický fakt, že Malenice jsou jedním z nejprvnějších sídlišť venkovských, kde luftáci sobě oblíbili.* Není divu. Lehce zvlněná krajina, pokojná atmosféra a příjemné prostředí vesničky vábily stále více letních hostů. Život luftáků i místních plynul v radostné pospolitosti. Bavili se koulením v kuželkárně, houbařením, koupáním, výlety do okolí. V mnohých z těchto aktivit se často uplatňovali i členové rozsáhlé rodiny Zdeňka Podskalského. Patřili k nepřehlédnutelným, neopominutelným členům malenické společnosti. Oslava svátku sv. Bartoloměje, pořádaná každý rok dvacátého čtvrtého srpna na počest dr. Bartoloměje Pavlíčka, kdy „lid oblékal šat sváteční a dostavoval se k otci národa, jemuž vyslovovali svá přání velmi ze srdce plymoucí“, pak představuje vrchol dokládající význam a úctu, jíž se předkové Zdeňka Podskalského v Malenicích těšili.

RODINNÉ ZÁZEMÍ

K obecně známým pravdám se řadí skutečnost, že osobnost člověka formuje prostředí, ve kterém žije, které jej od narození obklopuje, celý ten soubor okolností, událostí, lidí... Zdeňka Podskalského potkalo to štěstí, že se v jeho případě štědrě propojilo krásné inspirační vnější prostředí s harmonickým působením rodiny. *Když vzpomínám na dětství, je to, jako bych listoval v zažloutlé, naivně idylické, láskyplné knížce. Kdybych neměl neblahou zábranu mluvit o sobě vážně, asi bych řekl, že z mlhy vzpomínek na dětství ke mně doléhá zvláštní, dnes asi vzácná harmonie klidného a kouzelného domova, jako vystřiženého z kýčovitého románu s dětskými hrdiny.*

Maminka pracovala jako poštmistrová na malém poštovním úřadě, který se ve vsi zřídil, hlavně díky vlivnému působení dvorního rady Pavlíčka, prvního června 1898. Personál se na poště zpočátku často měnil a lidé ve vsi, místní i luftáci, si nebyli jistí, jak pohlednou poštmistrovou správně titulovat, jestli je svobodná, vdova, nebo vdaná, tak aby neurazili, začali jí říkat „paní slečinko poštovská“. Prý se „většinou smála a všemu se smála, že vzbuzovala domnění, jako by měla dublované bránice smíchu, jazyk měla též dobře ženský a pěkně jím vládnouti dovedla, že i našeho vydrolovce Frantu okouzila“. Díky **Knížce o Malenicích u Volyně** se dozvídáme více i o otci Zdeňka Podskalského, o Františku Podskalském. *Hubu měl na pravém místě, ale srdce měl zalezlé až někde za kšandou, protože ho nemohla žádná ženská najít. Konečně podlehl krasavici na poště Marii Hesounové. Utvořili pěkný párek manželský i synka Zdeněčka.*

Paní slečinka poštovská se vdávala, vyjádřeno dobovou terminologií, jako stará panna. Bylo jí třicet pět let a tatínkovi pětáctýřicet, když se Zdeněk Podskalský, jako „plod pozdní lásky“, narodil. Stal se, jak sám říkával „*hýčkaným domácím zvířátkem rodičů, kteří už nebyli mladí, takovým vytouženým štěnětem získaným boží protekcí*“. Vzpomínal, že se na něj výborně hodil trochu hanlivý pojem jedináček, že mu ve vsi říkali Zdeněček z vily a že údajně chodil v námořnickém oblečku. Ve čtrnácti letech ztratil otce, paní Podskalská zůstala po smrti svého muže na výchovu dospívajícího syna sama. Ačkoli pro ni tato situace představovala jistě mnoho obtíží, na Zdeňka žádné stíny problémů nedopadaly. Maminka mu nic nenařizovala, nevytýkala, nezakazovala, nechávala synovi volný prostor a později ho jen v jeho, pro ni ne zcela srozumitelných, zájmech a aktivitách podporovala se slovy „*já tomu moc nerozumím, je to tvůj život*“.

Právě po své matce prý zdědil odpor k afektům, nedostatek citové vzrušivosti a klid. *Dodnes cítím, jak jsem všemi póry vnímal a kopíroval její výjimečnou povahu, bohorovný klid, což šlo všem ženským, s kterými jsem se kdy potkal, děsivě na nervy, toleranci, naprostý nedostatek hysterie, filozofický nahléd nad každým malicherným zdrojem rozčilení, nad všemi drobnými maléry, které se staly, a ona bytostně věděla, že je zbytečné se zlobit, pokud se nedají odestát. Když něco upadlo a třeba se i rozbito, s originální prozíravostí obdařila tu věc svobodnou vůlí a začala jí tykat. Prohlásila: tak si lehni.*

Po otci jsem pak zdědil všechno ostatní. Především nepopulární sklon k staromládenectví, ironický vztah k vážným věcem a šikovnost. Nemohu si stěžovat. Všechno to mi mnohokrát pomohlo v překonávání životních úskalí.

František Podskalský byl dílenským učitelem na průmyslovce. Své technické nadání, znalosti a zápal pro novinky hojně uplatňoval i v běžném životě. Jako jeden z prvních se tedy projížděl krajem na vlastním motocyklu, sestavil si rádio a z oken svého domu nechával poklidně linout tóny hudby do okolí, čímž udivoval sousedy, kteří na aparát bez hracího strojeku pohlíželi se značnou nedůvěrou. Postavil první veřejné osvětlení, acetylenovou lampu, kterou umístil na vlastnoručně vztyčený sloup u můstku přes Volyňku. Později také zavedl do vsi elektrikou, neúnavně přesvědčoval „od chalupy k chalupě, že elektřina nemůže přitahovat blesky a krupobití, protože běhá v pečlivě izolovaných drátech“. Naplňoval jej tvůrčí duch, který ho nenechával zahálet, stále něco vymýšlel a tvořil. Sestavil například aparát na vykuřování lišek, další na lapání vyder. V zaměření těchto vynálezů se zračí také jeho vášeň pro myslivost, s níž se pojilo i nadšení rybářské. Těšil se pověsti příjemného společníka, rád zpíval, tančil, vystupoval divadelně jako komik i milovník. Oplýval velikou zručností, lidé ze vsi se na něj často obraceli a on jim laskavě a zadarmo pomáhal s opravami nejrůznějšího druhu, čímž se stal „oblíbencem malenickým“.

Pro ono proslulé všumělectví jsem otce bezmezně obdivoval. Nejen já... Otec mě už v dětství učil všechna řemesla, která uměl. Miloval jsem jeho dílnu, kde byl šlapací soustruh, který mám dodnes. Když mi bylo asi dvanáct, ohnul jsem následkem neobratné manipulace na soustruhu jakousi páčku. Otec mi mírně vysvětlil, že jsem ještě příliš malý, abych mohl samostatně pracovat v dílně. Smím tam vejít až za rok. Byl to strašný trest. Dodnes si pamatuji, jak jsem počítal poslední dny.

DOMOV

Mnozí považovali Zdeňka Podskalského za Pražáka, což podporovala i skutečnost, že se opravdu v Praze v porodnici U Apolináře narodil. Jeho tatínek totiž neměl nejlepší zkušenost s místními felčary, proto se rozhodl odvézt svoji manželku k porodu do Prahy. Malý Zdeněček zůstal s maminkou v hlavním městě pouze tři dny a pak se opět odebrali do Malenic, ale i těch tří dnů a narození v Praze Zdeněk Podskalský litoval. Raději by se byl býval narodil v Malenicích, i když připouštěl, že ho možná právě díky narození ve slavné „červené porodnici“ zasáhlo kouzlo míst opředěných starými pražskými odrhovačkami, přičemž jedna z nich se prý zdála pro jeho příchod na svět jako stvořená: „... Vinohradská nemocnice, ta je pěkně stavěná, nikdy jsem se nenadála, že tam budu vězněná...“

Později se do Prahy vrátil na studia, žil zde, pracoval, zvykl si na nevšední prostředí v kouzelné věži na Malé Straně. Zařídil si ji k obrazu svému. Svým pánským ateliérem v srdci staré Prahy, s pohledem skrze lunetová okna na pražské pamětihodnosti, sbírkou hracích

strojků a stroječků, fořtovských fajfek, pohlednic s Františkem Josefem, plechových figurinterčů ze střelnic, tím svým osobitým zařízením i prostředím zřejmě vzbuzoval údiv, obdiv a možná i trochu závist návštěvníků. Ale i přes tento nesporně hřejivě za-
bydlený prostor považoval Zdeněk Podskalský za svůj domov vždy Malenice. Ty mu poskytovaly ničím nezaměnitelný pocit domova.

Celý život, každý volný den, se tvrdošjně vracím pro ten těžko definovatelný pocit oné konejšivé pohody do vesnické vilky se zahrádkou u řeky. V mých očích se tam vlastně nic nezměnilo. Nevnímám drobné úpravy poplatné času a době, když vrátka, plot, zídka, veranda, dům, pohled z okna, balvány v řece, jez – jsou stejné jako v době mého dětství. Aniž by mne kdy napadlo, že jde o něco metafyzického, na každém kroku potkávám stíny svých rodičů, dědečka, babičky, strýců a tet, bratranců a sestřenic, kteří tu buď bydleli, nebo přijížděli na návštěvu...

„Hnízdem“ rodiny Podskalských, domovem Zdeňka Podskalského, se stala vila, kterou v čele násvi pro svou maminku společnými silami vystavěli bratři František a Jan Podskalští. Když dostal Zdeněk Podskalský otázku, zda jede o víkendů na chalupu, odpovídal, že ne, protože žádnou nevlastní. Chalupu měl prý jeho dědeček, který o ni ale v důsledku své rozpustile veselé povahy přišel. V tom se také skrýval důvod, proč se bratři Podskalští pustili do stavby vily u Volyňky. Chtěli odčinit hanbu, do které dědeček rodinu uvrhl, a zajistit mamince střechu nad hlavou. Pozemek pro stavbu domu, starou Židovnu, koupil František Podskalský, coby starý známý, od „pána ze Zítků, stavitele Národního divadla a majitele panství“. Vedeni heslem „vše pro maminku a strýčka“ (dr. Pavlíčka) vybudovali nakonec i přes mnoho starostí a nelehkou práci pohodlné obydlí. Vila „Marie“, nazvaná po mamince obou bratrů, pak trvale poskytovala pevné zázemí všem těm strýčkům, tetám, bratrancům a sestřenicím, o nichž se Zdeněk Podskalský zmiňoval.

A rodina Podskalských vskutku náležela k rodinám početným. Otec pocházel z osmi sourozenců, vedle tří bratrů jej dětstvím provázely ještě čtyři sestry. Na své tety si Zdeněk Podskalský mnoho vzpomínek neuchoval, ani nemohl, provdaly se, prý prozíravě, do Vídně, čímž se rodinná vazba značně oslabila a osobní kontakty postupně ustaly. Z otcových bratrů si ve vesnici udržoval snad největší popularitu strýc Josef, známý všem jako originální filozof a hospodský řečník. Hostinští ho prý vždy rádi uvítali ve svém lokále, protože dokázal hovořit o škodlivosti alkoholu tak poutavě, že se hosté déle zdrželi a více zkonsumovali. Strýce Karla vázalo k hospodě také silné pouto, jeho práce, vyučil se totiž sládkem. V jeho povaze se zračil dobrodružný rys, snažil se založit vlastní pivovar na Ukrajině, v Bosně, ale nakonec přes všechny pokusy skončil jako řadový zaměstnanec v tom plzeňském.

Za nejsolidnějšího a asi nejhodnějšího považoval Zdeněk Podskalský strýce Jana. Společně se svojí šikovnou ženou vedli prosperující obchod v Kužvardě. K jeho koníčkům patřil rybolov a myslivost, miloval řeku a les, stejně jako tatínek Zdeňka

Podskalského. Od mala cítil Zdeněk blízkost a náklonnost k jeho dětem, bratranci Alfonsovi a sestřenici Jindřišce. Oba trávili v dětství v domě u strýčka Františka mnoho času. Jindřiška Podskalská pak po svém otci zdědila polovinu vily, i pro ni se tedy stala domovem, ve kterém zůstala do konce svých dnů. Podzim svého života zde ve společnosti Zdeňka Podskalského a Jiřiny Jiráskové strávil také její bratr Alfons.

AMICUS EST TAMQUAM ALTER IDEM

„Přítel je něco jako druhé já“. Tento citát lze bez výhrad vztáhnout na Zdeňka Podskalského a jeho jediného přítele z dětství, akademického malíře Jaroslava Peška. Proste konstatování, že měl „jen“ jednoho přítele z dětských let, je zavádějící. Není důležité množství přátel, ale jejich kvalita. Když se v hromadě kamení najde briliant, sotva se bude ze všech emocí nejhlasitěji ozývat smutek nad tím, že je „jen“ jeden...

Oba vyrůstali v Malenicích a s nepopsanou dětskou duší coby chlapci bezprostředně poznávali vesnické prostředí kolem sebe, postupem času pak také díky svému studiu pronikali do světů vzdálenějších v prostoru i čase. Denně osm let dojížděli do strakonického gymnázia, získali klasické vzdělání, které jim poskytlo neochvějný základ, na kterém mohli stavět, dostalo se jim té jistoty pevné půdy pod nohama, kdy člověk není nucen balancovat, hledat rovnováhu, bázně hlídat, kam šlape, ale naopak dokáže s očima otevřenými sledovat svět kolem sebe, vnímat okolní dění v souvislostech. Rozuměli zkrátka asi víc, nashromáždili víc klíčů k dekodování všeho. Ani k výše zmíněnému latinskému citátu by překlad nepotřebovali, latině by označení „terra incognita“ nepřisoudili...

Společně netrávili čas pouze ve školních lavicích, ale i ve volných chvílích. Nezkazili žádnou zábavu a nevynechali jedinou příležitost aktivně se zapojit do života své vísky, ať už šlo o tradiční svátky, slavnosti či poutě. Podíleli se také na činnosti místního ochotnického spolku. Z dochovaných fotografií zachycujících je při divadelních představení, při průvodu maškar, při dožínkách, při konopické a při mnoha dalších vesnických radovánkách číší atmosféra nadšeného veselí.

Jaroslav Pešek se vymykal představě mlčenlivého malíře, který se v tichosti svého ateliéru vyjadřuje jen za pomoci plátna a barev. Společnost naopak vítal, účastnil se po boku Zdeňka Podskalského všech zábav, radil se i ke skvělým hercům, k výborným partnerům. K výborným partnerům nejen pro hrátky a dramata divadelní, ale i pro ty životní. Zdeněk Podskalský vždy otevřel Jaroslavu Peškovi vernisáže, pronášel proslovy, Jaroslav Pešek zase nevynechal žádný pořad Zdeňka Podskalského, ani možnost zhodnotit jej. Vzájemně se potřebovali, jeden pro druhého zosobňoval významný korektor, cítili potřebu sdělovat si svoje úsudky, diskutovat o nich, prostě si pospolu existovat.

Ačkoli nebyl Zdeněk Podskalský obdařen sourozenci, dá se bez nadsázky říct, že bratr s ním životem šel. Prý jsou přátelé příbuzní, které si vybíráme sami. Zdeněk Podskalský a Jaroslav Pešek se vybrali vzájemně a evidentně jejich volba nedopadla špatně, když to věrné bratrské pou- to dokázala přetrhnout až smrt Zdeňka Podskalského.

S kamarády z dětství to není jednoduché. Zájmy se časem mění, lidé se po studiích rozcházejí... Já však mohu mluvit o štěstí, protože mám jednoho naprosto zaručeného kamaráda, dokonce takového, že by se podle našeho celoživotního soužití dalo napsat pojednání na téma: Co je to kamarád z dětství. Je to malíř a jmenuje se Jaroslav Pešek. Oba se cítíme doma ve stejné vesnici, ale to je asi všechno, co je nám společné. Jinak se navzájem v ničem nepodobáme.

O spoustu věcí jsme se zajímali oba, jako nerozlučná dvojice (lidé si nás dodnes někdy pletou), ale měli jsme na to rozdílné názory, vyplývající z našich protichůdných povah. On má sklon brát věci vážně, což mě často vyvádí z míry, já beru všechno s ironií, což jemu jde na nervy. On všechno dělá s nedůtklivou odpovědností, já s roztěkaným lajdáctvím. On sleduje pravidelně předpověď počasí, mně je úplně jedno, jak zítra bude. On studoval na Škole krásných umění v Paříži. Já absolvoval aspiranturu na filmové škole v Moskvě. Bezpečně jsme se shodli pouze v tom, že nejlepší je to u nás ve vsi. Bere mi dech svým přesným a zdůvodněným odhadem, co je umění a co je podvod, já mu zase způsobuji bolesti hlavy svou vypreparovanou logikou.

Považuji ho za jediného nefalšovaného božího umělce. Jen mu radím, aby maloval větší obrazy, protože kdo má peníze, nic menšího nekupuje. On tvrdí, že právě tato rada dokazuje, že nemám ani potuchy, co je to nefalšovaný boží umělec. Přesto sleduje mé programy v televizi a vždycky mě upozorní, co jsem kde zmastil, čímž mě dovádí k zoufalství, protože to vím taky. V takovém případě se utíkám k jeho vlastnímu zážitku: Viděl kdesi v hospodě člověka, který se živil předváděním svého cvičeného psíka. Produkcí vždycky končil slovy „ukázal by pejsek tento více, leč ukázati nemůže, protože více neumí“. Vždycky jsem se cítil tím pejskem. Mám svědky, kteří mě viděli zalezlého do psí boudy u Pešků, jak štěkám. Netušili ovšem, že je to závěr naší diskuze. Naše rozpory v otázkách umění vyvrcholily tím, že malíř Pešek napadl surově našeho zahradního trpaslíka.

Pouze na ženské máme s malířem Peškem shodný názor. On sice dával trochu větší přednost hlubším kvalitám, kdežto já povrchu – přesně řečeno, vždycky se mi líbily uniformy – servírka, zdravotní sestra, průvodčí. Naštěstí jsem skončil u renesančního kostýmu královny Alžběty, který nosila Jirásková. Shoda názorů v ženské otázce vedla k tomu, že jsme si navzájem doporučovali to nejlepší. Například, já jsem ho oženil. Sehnal jsem mu svatební kytici, šel jsem za svědka a vyfotografoval obřad, aby měl památku.

Ukázalo se, že jsem měl šťastnou ruku. Jeho žena je dnes profesorkou chirurgie, ale bohužel ne vždy mi projevuje vděčnost, která by odpovídala mé zásluze na tom, že se provdala za mého jediného kamaráda z dětství. Kdysi jsem ji, vzhledem k její už proslavené odbornosti a s vidinou supermoderních lékařských aparátů, kterými vládne, požádal o pomoc, že mi srdce nějak vynechává, což nejspíš znamená, že tady dlouho nebudu. Chvilí mě ze zkomavým pohledem držela za ruku a pak prohlásila: „Máš to z chlastu a děvek. Napij se studené vody.“

SETKÁNÍ S DIVADLEM

Svou první aktivní účast na divadelním spektaklu zažil Zdeněk Podskalský již jako malý chlapec. A jak to tak bývalo, dotkl se jej divadelní svět prostřednictvím těch neživých herců strnulého, ale neobvyčejně přitažlivého výrazu. Zasluhou továrny na cikorku, která přidávala do balíčků kávové náhražky archy předtištěných kulis, jej okouzlo loutkové divadlo. Dětská tvořivost našla své uplatnění ve zpracovávání daných archů, vystříhoval, lepil, maloval. Radost završilo dokončení čtyřiaadvaceti kompletních dekorací, jeskyně, pekla, světlice, lesa a mnoha dalších. Malému Zdeňkovi se tak nabízely rozsáhlé scénické možnosti, ale chyběly mu kvalitní loutky, kterými by stvořený prostor scény ožil. V té chvíli se u něj projevil stejný tvůrčí zápal, jakým byl pověstný i jeho tatínek, začal si své loutky vyrábět sám. Zvolil si pro to způsob sobě zcela vlastní, signifikantní. Odléval své postavičky ze sádry dle dvou modelů s potřebnými proporcemi. Objevil doma porcelánovou Panenku Marii, ta posloužila jako předloha pro ženské figury, pro výrobu mužských figurek pak získal formu v bronzovém popelníku kováře. Po odlití následovaly ještě potřebné úpravy. Když tvořil ježibabu, dostala Panenka Marie větší nos, při vytváření prince si vzal na pomoc pilník a vousy kováři ubrousil.

Pro normální dítě to byla trochu netypická metoda, ale pro mě nikoliv. Celý život jsem ve svém povolání nedělal nic jiného, tímto způsobem se moje činnost v řemesle režie vyvíjela. Budto jsem zvětšoval nosy, aby se publikum víc smálo, nebo obrušoval kníry, aby výsledek mé tvůrčí činnosti nebyl zase tak moc přitroublý. Mě totiž nikdy nenapadlo, že bych se měl stát umělcem. Velmi často jsem pouze upravoval něco, co napsali jiní. Ovšem v tom ohledu jsem byl naopak neskromný – říkal jsem si, že můj úděl je dělat z větších blbostí menší. A to s rizikem, že se nikdy nedá prokázat, jestli to, co jsem opravil, bylo ke zdaru nebo ke škodě věci. Pouze v havarijních případech jsem se rozhodl napsat si to sám. Zároveň tento princip úprav signalizoval sklon ke komickým žánrům. Komedie, satira, humor zvláště v méně výlučných oblastech, pracuje ve značné míře s motivy již vymyšlenými, povědomými, dává je pouze do neobvyklých souvislostí, do kontrastů, libuje si v paradoxu, parodii – dalo by se říct, že netvoří, spíš si pohrává s vytvořeným.

Po loutkovém „tyjátru“ následovalo to opravdové, skutečně živé divadlo. Stánkem bohyně Thálie se v tomto případě stal divadelní sál v hospodě U Tlapů, kde působil ochotnický spolek J. K. Tyla. Za zajímavé Zdeněk Podskalský považoval, že se původně jednalo o čtenářský kroužek. V roce 1813 čítal třicet členů, kteří si objednávali a půjčovali nejrůznější časopisy, oceňoval vzdělanost, která odzbrojuje... Nejprve v seskupení místních ochotníků působil Zdeněk Podskalský jako herec. Velice se mu to líbilo, propadl tomu, herectví miloval. Vzpomínal ale, že se hned v první úloze, v jakési veseloherě v roli jakéhosi syna Rudolfa bezpečně ztrapnil, prý připomínal nepřírozně nalomené prkno.

... jako herec jsem měl značný handicap. Milovníky jsem nemohl hrát, protože jsem na to nevypadal, charakterní role moudrých stařečků také ne – to nešlo ani za pomoci krásné krabičky divadelních líčidel, kterou jsem si pořídil hned první týden členství ve spolku – ale hlavně přeházoval jsem o něco výšku jeviště, takže i kdybych měl herecký talent, mohl jsem hrát pouze tělem, protože obličej se ztrácel ve stropní sufitě. Škodolibí kamarádi tvrdili, že to byl hlavní důvod, proč jsem se stal v ochotnickém spolku režisérem. Když se mi nepodařilo vyniknout herecky, začal jsem do toho ostatním mluvit. Připusťte, že právě tak se dá funkce režiséra dost výstižně charakterizovat.

Vystoupení Zdeňka Podskalského při otevření Kulturního domu

Zůstal věrný režii, hercem se nestal, ale stejně v něm ta chuť, ta touha projevovat se na veřejnosti zůstala. Vedle maličkých rolíček, ve kterých se objevoval ve svých pořadech, vystupoval k vlastnímu potěšení i spokojenosti přítomného publika se svými proslovy na nejrůznějších společenských akcích, například před premiérami svých filmů, na vernisážích přítele Peška, na plesech... Sám si o své potřebě veřejného projevu do svého deníku zaznamenal „... premiéra Světáků, mluvím, mluvím rád, proč si to nepřiznat, ale mám k tomu málo příležitostí ...“.

V těchto situacích dokonale uplatňoval svůj laskavý humor, břitký pohled na svět podložený vnímavostí i ironií, která dovoľovala pochopit nepatrnost lidského počínání. Také jeho vypravěčský talent i zkušenosti z různých studentských spolků výborně podpořily vyznění jeho vystoupení. Syn¹ Zdeňka Podskalského o svém otci říkal, že „nebyl dobrý herec, dobrý komediant, že to komedianství dělal trochu na sílu, ale měl odvahu furt do toho znovu a znovu jít“. Nepodnikal nakonec výlety do oblasti hereckých výkonů na jevišti, ani před kamerou, ale našel si svůj zcela odpovídající formát, ve kterém také nebyl dobrý, v něm byl totiž výtečný...

BAVENÍ, BAVENÍ SE...

Celou tvorbou Zdeňka Podskalského se jako zlatavá nit vine a třpytí vzácný smysl pro humor. Humor vždy laskavý, pohlížející s velkým porozuměním na lidské slabosti, srozumitelný téměř každému, neurážející ty nad věci a pochopitelný i těmi v nižších sférách. Zdeněk Podskalský smích štědře rozdával přes půl století, vytvořil osobitý typ zábavy. Už za svého působení v ochotnickém spolku pořádal estrády s místním dosahem, ležela na něm tíha přípravy silvestrovských veselí, prvními diváky jeho Silvestrů, ještě dávno před těmi televizními, byli tedy Maleničtí. Rozdával pohodu svými filmy, televizními komediemi i pořady hudebními, které často vytvářel coby volně komponovaná pásma složená z oblíbených písní lidových (především staropražských), ale i z melodií současné populární hudby.

Všechno, co v životě dělal, sloužilo k obveselení diváků. Veselost pro něho ale vždy znamenala program, někdy zůstala jen východiskem. Držel se svého hesla „*když už to nemůže být pravda, ať je to aspoň sranda*“... Stal se renomovaným odborníkem na „zábavu“. Dokázal v těch neradostných dobách připravit nesčetnému množství diváků příjemné chvíle uvolnění kompenzující pochmurnou realitu. Nemyslel si, že k morální, lidské povinnosti patří jen vzdor a aktivní vystupování proti panující ideologii, nepovažoval to za jedinou správnou taktiku. S jeho tolerantní povahou souzněl názor na právo každého člověka jít svou vlastní cestou, promyslet si a zvolit si vlastní efektivní způsob „boje“, protože se nemusí nutně jen vrážet hlavou do zdi, lze i vyčkávat, kultivovat okolí, nebo se zabývat čímkoli, třeba bavením lidí... Právě smích považoval za největšího nepřítele totality, despotismu blbosti a hrubosti, za jednu z nejlepších zbraní demokracie.

Mnozí mu vytýkali, že provozuje jen tu lehkou múzu, že se nevěnuje vážnému umění. Znal své důvody, bez problémů podával své vysvětlení. *Mám pocit, že vím, co umím. Tvářit se, že bych měl dělat víc, než umím, připadal bych si jako blbec. Tak si počínají ti, ze kterých mám srandu. Já se nikdy nepovažoval za umělce. S oblibou říkám, že umění je to, co*

1) Syna Zdeňka měl z manželství s Tamarou Podskalskou, rozenou Ševčenko, s níž se seznámil během své aspirantury v Moskvě.

neumím. Umělec byl pro mě geniální satirik Dostojevský, Anatol France, kterého jsem miloval, ale já sám jsem nikdy neměl nejmenší ambice vydat se jejich směrem. Věděl jsem, že nemám šanci. Já si jen hraju, já si dělám legraci, to mě vždycky bavilo a baví, ty slečny se zelenými pery v zadku mi prostě sedí víc než vážné umění...

Když se Zdeňkem Podskalským na toto téma mluvila Jiřina Jirásková, zmínil jen, že kdyby byl schopen umění, tak jako Evald Schorm, tak by to dělal, ale že to neumí, a proto se věnuje té lehké múze. Jiřinu Jiráskovou svým stručným, ale silným vyjádřením zcela okouzлил. Ustrnula, když si uvědomila, že ještě nepoznala muže takového formátu, který by dokázal v jedné větě podobným způsobem zhodnotit svou vlastní osobu. Na tuto situaci pak oba dva vzpomínali jako na výchozí moment jejich soužití.

Jiřina Jirásková a Zdeněk Podskalský

Humorem měrou vrchovatou oplývala nejen práce Zdeňka Podskalského, ale i jeho obyčejný, všední život. Nikdy nic v životě nekomentoval vážně, nepatřil k příznivcům lyrických řečí, i v běžné komunikaci upřednostňoval skepsi, ironii. Říkával, že i v případě milostné korespondence, která bývá synonymem lyriky, se mnohem lépe uplatní ironie, která dovolí, aby si do ní adresát romantiku a sentiment dosadil sám.

Jiřina Jirásková se stala Zdeňku Podskalskému skvělou partnerkou pro život, protože právě na tuto jeho filozofii dobře slyšela, tento způsob nazírání světa se nesl na stejné vlně jako její vlastní vnímání a prožívání. Nejen že tedy prokazovala schopnost pochopit a přijmout postoje, projevy Zdeňka Podskalského, ona navíc na jeho „nahrávky“ promptně reagovala. Zřejmě se spolu úchvatně bavili. Analytické myšlení, jim oběma vlastní, i schopnost ostrého vidění a postřehnutí sporu s realitou, podložené hlubokými znalostmi, vědomostmi, inteligencí, schopností pohotově a pregnantně ve zkratce formulovat myšlenky, umožňovalo vytváření sérií aforismů, bonmotů, vtipů, narážek, celých zřetězených seskupení improvizovaného svěžího humoru. A nejpozoruhodnější na této ojedinělé schopnosti zůstává, že oni zvládali „předvádět“ takovou originální, znamenitou zábavu mimoděk, při jakékoli všední činnosti, třeba při plnění záhonu.

Humor, který provozovali, který jim přinášel potěšení a který mistrně ovládali, zosobňoval rozmar moudrosti. Naopak vtipkování, které Zdeňka Podskalského příliš nevábilo, představovala legrace založená na negaci. Ani druh humoru, na kterém stavěl, i když geniálním způsobem, Hašek, si nezískal jeho oblibu. Žertování v situacích, které velí člověku vzepít se, převzít odpovědnost a jasně prohlásit, že nastal konec veškeré legrace, nevyznával. Podobně se nestala jeho srdeční záležitostí satira, protože nikdy nevěřil, že poměry změní šašek, k tomu je nezbytný dobrý politik, do posláních šašků náprava světa nespadá.

TVORBA

Zdeněk Podskalský o sobě prohlašoval, že jej celý život věrně provází lenost, ale pouhý seznam jeho televizní práce dává šanci o tom s úspěchem pochybovat, těžko by se zde dal uvést kompletní. Je vhodné zmínit tedy alespoň jeho filmografii. Svůj první celovečerní film **Mezi nebem a zemí** natočil v roce 1958, hlavní postavu ztvárnil Vlastimil Brodský. O rok později následoval film **Kam čert nemůže**. I v tomto filmu se objevil Vlastimil Brodský, výborně mu asistoval Jiří Sovák. Zdeněk Podskalský si přál vytvořit z těchto dvou komediálních herců komickou dvojici. Oba jej zaujali schopností svérázně sehrát obyčejného človíčka. Disponovali vzácným darem dokonale věcné reakce na absurdní situace, což vytvářelo zdroj neobyčejné komičnosti. Vystupovali i v jeho další komedii **Spadla s měsíce** z roku 1961. Vrchol jejich souhry a skvělou příležitostí k uplatnění jejich komediálního umění za asistence třetího partnera, Jana Libíčka, představují **Světáci** (1969). Dají se právem považovat za filmový skvost, jistě nejen díky režii Zdeňka Podskalského a uvedené pánské trojici, ale i zásluhou jejich dámských protějšků ztvárněných Jiřinou Jiráskovou, Jiřinou Bohdalovou a Ivou Janžurovou.

Zdeněk Podskalský nechával hercům volnost, což se výtečně osvědčilo třeba i ve zmíněných Světácích. Vítal vždy každý nápad, povzbuzoval herce k aktivitě. Dovedl s nimi velmi dobře pracovat, poskytoval jim dostatečný prostor, značnou plochu, ale přitom si je nenápadně ří-

díl a korigoval, aniž si toho všimli. Navíc si nemusel nikdy nic vynucovat, všichni – ať muži, ženy – k němu přistupovali s respektem, úctou a většinou i s láskou. Příliš to neudivuje, jeví se to pouze jako logická odezva na jeho chování k druhým. Sáral z něj totiž vztah k lidem, s laskavým pohledem kolem sebe šířil klid a pohodu. Každého zúčastněného tak „práce“ s ním zpravidla bavila, a v tom se skrýval zřejmě i jeho veliký kumšt.

Nechyběly mu ani vlastnosti dobrého režiséra, dokázal organizovat, vytvořit si jasnou představu o podobě své práce, s inteligencí sobě vlastní zvládal technické i praktické náležitosti filmování. Někdy zaznívá mínění, že dobrý režisér musí náležet k rodu misantropů, že nesmí brát na nic ohledy, jen úspěch filmu pro něj platí. Tomuto pojetí „dobrého“ režiséra Zdeňek Podskalský skutečně neodpovídal, u něho platila jen pohoda, s oblibou vždy říkával „*vše je zalito sluncem, děti...*“.

Všechny své filmy jsem dělal rád, dělal jsem je v dobré náladě a v dobré atmosféře, a to jsem považoval za nejdůležitější. Nemám moc rád ty zapšklé umělce, kteří se při práci zlobí, jsou celí zoufalí a vytvářejí kolem sebe děsivou atmosféru. Kdyby z jejich práce vzniklo něco světového, pak bych to pochopil. Ale to se stane málokdy.

Zdeňku Podskalskému se jeho pohodová strategie jistě vyplatila, nebyla to krátkozraká politika. Kromě toho, že se klidná a příjemná atmosféra stále, i nyní s odstupem mnoha let, přenáší na diváky jeho filmů, on si užíval při jejich natáčení klidných chvil s lidmi, které měl rád, se kterými hovořil stejnou řečí. Vytvořil kolem sebe postupem času „družinu věrných“, se kterými se přátelil i pracoval. K jeho „úhlavním“ hercům patřili kromě již jmenovaných například Miloš Kopecký, Pavlína Filipovská, Jana Brejchová, Karolína Slunéčková a mnozí další.

Kritika mu nebyla příliš nakloněna, objevil se názor, že se mu povedl každý druhý film. Uvědomoval si, kdy „šlápl vedle“, ale vzpomínal, že nikdy nenatočil scénář, který by se ocitl v příkrém rozporu s jeho přesvědčením. Připouštěl, že někdy projevil ochotu slevit nebo se na něco vymluvit. Nevykazoval prý dost odvahy stát se hrdinou. Asi málokdo by byl ochoten se o sobě takto veřejně vyjádřit.

Mám pravděpodobně od pána boha nevhodnou povahu, takže nemám rád příběhy, které končí špatně. Víím, že je to můj handicap. Řada mých kolegů, kteří byli úspěšnější a slavnější, velice často vydělala na příbězích, které končily špatně. Řekl bych, že právě mnohé slavné filmy končily špatně. Dilem jsem jim to záviděl, ale naproti tomu bych nikdy nebyl ochoten připustit teorii vhodnosti špatného konce. Teoretici se mýlí, když tvrdí, že publikum má rádo happyend. Publikum má sice dobrý konec rádo, ale nepovažuje jej za umění.

Díla Zdeňka Podskalského, zachycená na celuloidovém pásku, skutečně končila dobře a bavila, což považoval za jejich účel, za jejich podstatu. Podle názoru pana režiséra převzal film úlohu lidového divadla, frašky, pimprlového divadla, které stávalo třeba na tržišti pod jeho Malostranskou věží, a to pokládal také za velmi důstojnou roli.

Do filmografie Zdeňka Podskalského dále patří ještě černobílé komedie **Einstein kontra Babinský** (1963), **Bílá paní** (1965), **Ženu ani květinou neuhodíš** (1966) a **Ďábel-ské líbánky** (1970). V barvě pak těší diváky opakovaně **Ta naše písnička česká** (1967), **Noc na Karlštejně** (1973), **Drahé tety a já** (1974), **Trhák** (1980), **Křtiny** (1981), **Revue na zakázku** (1982), **Velká filmová loupež** (1986), kterou dokončoval po Oldřichu Lipském, a **Kulový blesk** (1978), který zaštitil svým jménem, aby umožnil Ladislavu Smoljakovi jeho vlastní režii.

HUDBA

Přirozenou součást života Zdeňka Podskalského tvořila hudba. Úchvatný zážitek z nej-různějších řad variací a kombinací tónů, rozlévajících v duši člověka nepopsatelnou blaženost, ho neminul. Osud jej štědře obdaroval výborným hudebním sluchem, muzikálností, vložil mu do vínku nejen dispozici vnímat, ale i vytvářet muziku. Cit pro hudbu mu koloval v žilách, dokázal ji prožívat vnitřně i s ní souznít tělem coby vynikající a neúnavný tanečník. Ovládal mnoho hudebních nástrojů, housle, kytaru, harmoniku, dudy, okarínu, a když vyvstala potřeba, zahrál i na šišku, což předvedl například ve své televizní komedii **Ohnivě ženy mezi námi**.

Zdeněk Podskalský při zábavě

1. Babička Zdeňka Podskalského a jejích osm dětí

2. Rodiče Zdeňka Podskalského

3. Zdeněk Podskalský a jeho první flintička

4. Maškary 1947, Zdeněk Podskalský – mimi-
no, Jaroslav Pešek – cikánka

5. Tři králové 1942, Zdeněk Podskalský, Jar.
Sládek, Jaroslav Pešek

6. Ochotnický soubor J. K. Tyla, 1939

7. *Tři králové* 1942, Zdeněk Podskalský, Jar. Sládek, Jaroslav Pešek

8. *Úsměvy a kordy*, 1941

9. Konopická, 1970, Zdeněk Podskalský a Jaroslav Pešek

10. Konopická, 1970, Jaroslav Pešek a Zdeněk Podskalský

11. *Divadlo, 1945*

12. *Jaroslav Pešek a Zdeněk Podskalský, 1945*

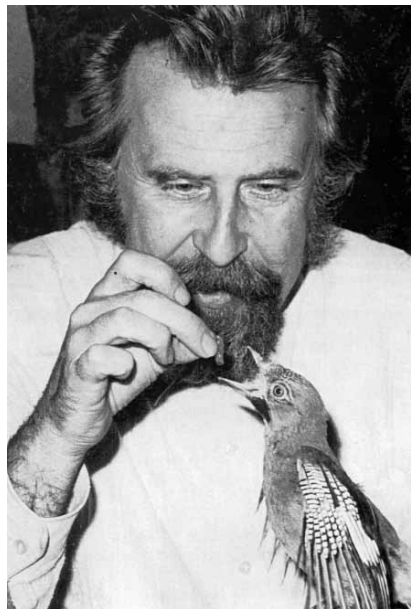
13. *Zdeněk Podskalský a Jaroslav Pešek, 1940*

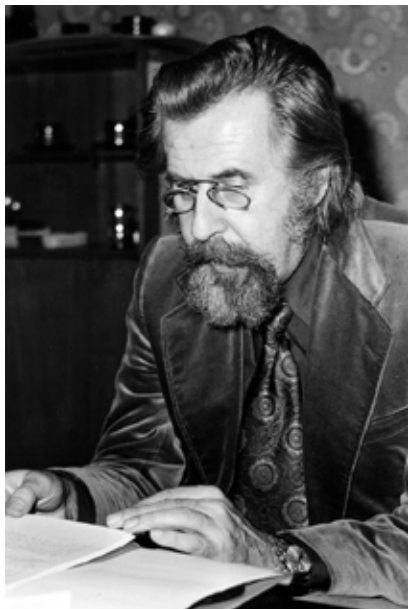
14. Po natáčení v malenické hospodě, Jiří Svítivý, Zdeněk Podskalský, Jiřina Bohdalová, Jindřich Novotný

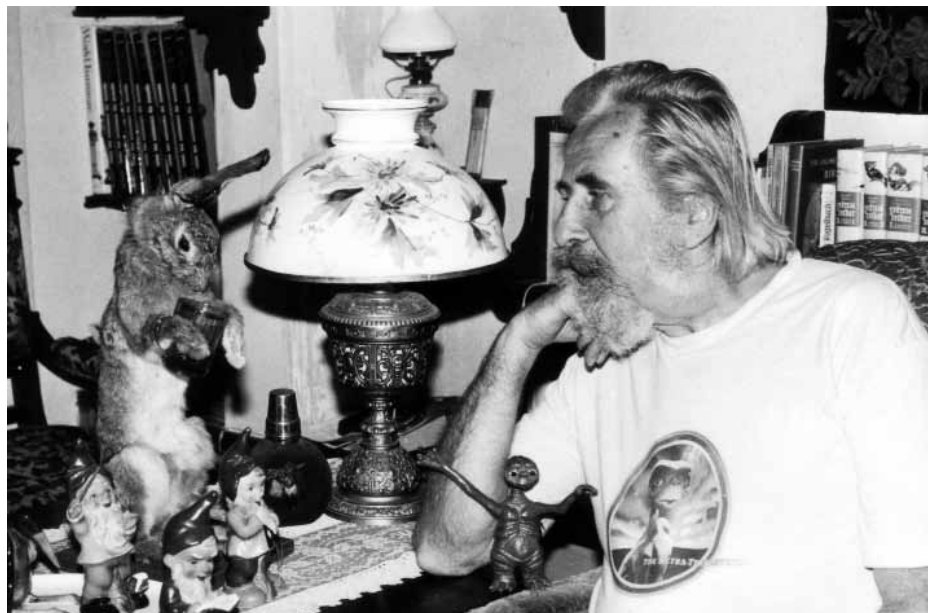
15. Jiří Svítivý a Zdeněk Podskalský

16. Zdeněk Podskalský

17. Zdeněk Podskalský

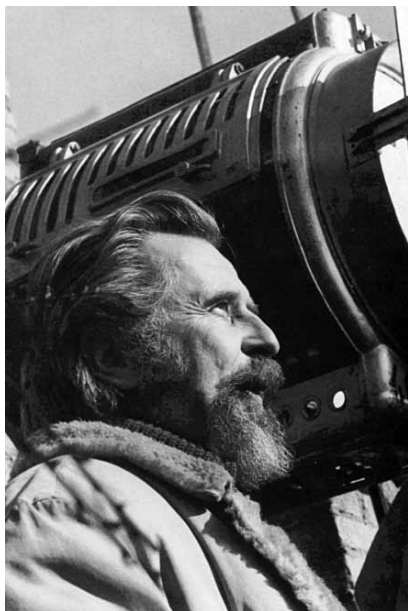
18. Zdeněk Podskalský v Malenicích

19. Jiřina Jirásková a Zdeněk Podskalský

20. Zdeněk Podskalský

21. Zdeněk Podskalský při natáčení Noci na Karlštejně

Od dětství zpíval a hrál na housle v malenickém kostelíčku sv. Jakuba, nejprve jako malý chlapec u jesliček, později zpíval part evangelisty při pašijích, nakonec s houslemi doplňoval nevelkou kapelu při mších. Zpěv Zdeňka Podskalského i melodie, které hrál, se také rozléhaly jeho Malostranskou věží při posezení s přáteli. Housle nezahálely, ani když šel navštívit syna, ten usedal ke klavíru a společně se s otcem bavili hraním Hašlerů. Zdeněk Podskalský nevyznával plané hospodské „chlapské“ vysedávání, ty pánské jízdy, kdy si muži vzájemně imponují, jak všemu rozumějí, jak jsou skvělí. To opravdu nemusel. Ale vždy rád zašel v Malenicích do hospody a s velikou chutí a nadšením tam muzicíroval s přítelem, harmonikářem Jiřím Svítivým, vydrželi se bavit, vyhrávat a prozpěvovat pokaždé až dlouho do rána. Se stejným zápallem, a prý i s úspěchem, dokázal ale hrát na housle třeba i jen kočce, která si k němu do knihovny nanosila kořata...

Když se Zdeňka Podskalského zeptali na oblíbeného skladatele, jmenoval bez zaváhání Karla Hašlera. Příliš to nepřekvapuje. Hašlerovy písničky jsou v jeho tvorbě zastoupeny opravdu bohatě. Staropražský folklór zaujímal v životě Zdeňka Podskalského nezastupitelné místo, stal se jeho celoživotní láskou. Sbíral staré písničky, věnoval tomu spoustu času, nashromáždil postupně tisíce archů s notami kupovanými po antikvariátech, mnoho jich také získal od diváků, kteří mu je posílali. Partitury třídil a systematizoval, vznikla naprosto unikátní sbírka. Tento písničkový archiv pak poskytoval bohatý zdroj materiálu pro přípravu jeho hudebních pořadů.

Díky zalíbení Zdeňka Podskalského v písničkách, jeho okouzlení tanečnicemi, šantány a kabarety toto prostředí opět ožilo alespoň v televizních pořadech, jeho zásluhou z nich k divákům zavanula i atmosféra doby jejich vzniku. Lidová, možná i trochu pokleslá zábava mu přinášela potěšení, bavila ho, což ovšem neznamenal, že zrcadlila cele jeho samého, že ustrnul na její úrovni.

PŘEDPOKLADEM PŘÍJEMNÉHO ŽIVOTA JE SCHOPNOST PROŠVIHNOUT ŽIVOTNÍ PŘÍLEŽITOSTI...

Oblíbené motto Zdeňka Podskalského. K němu by se dal docela dobře připojit ještě antický citát „blažený je ten člověk, který sedí doma“, pan režisér by k tomu asi dodal „doma v Malenicích, a dělá si, co ho napadne“, a představa o pojetí šťastných chvil i esence životní filozofie Zdeňka Podskalského se zřejmě vyjeví v jasných obrysech.

Výčet jeho zájmů a koníčků by nešlo odbýt několika málo slovy, naopak, činorodost si mohl směle vetknout do znaku. Oplýval množstvím zálib a převážná většina z nich nacházela nejhodnější prostředí k realizaci právě v Malenicích. Skýtal mu nejen vítaný klid, ale i potřebné vybavení a odpovídající okolní prostředí. V dílně, stejně jako jeho tatiněk, opravoval nejrůznější předměty, od hodin, hracích strojků až po flašinetu. Pokud nevyžadovaly opravu, čistil je a udržoval v perfektním stavu.

Vracel se do vily také ke svým „hračkám“, k mikroskopu, k dalekohledu, s jejich pomocí uspokojoval svůj zájem o přírodní vědy. Malenice se osvědčily i v tomto ohledu, nabíze-ly nevyčerpatelný zdroj podnětů i inspirativní milieu vhodné k botanickému zkoumání. S radostí sledoval přírodu, mnoho o ní věděl. *Tim, že se docela dobře vyznám v přírodě, jsem se trochu odrodil a zpronevěřil svému vesnickému původu, na který jsem hrdý. Vesničané totiž, v rozporu s míněním spisovatelů ruralistů, nevědí o přírodě zhola nic. Otec, jenž byl učitel, říkával, že z nebeského ptactva znají myš a žábu a z botaniky sedmikrásku a krauský trus.*

Zdeněk Podskalský získal i značné ornitologické znalosti. Věděl, že se u něj na zahrádce vyskytuje čtyřicet osm druhů ptáků, které dokázal zcela přesně rozlišit jen podle jejich zpěvu. Pečlivě sledoval ptačí situaci ve svém okolí, když odjížděl z Malenic, nechával tam psané instrukce pro dobu své nepřítomnosti, například v tomto znění: *„Vrabcům nastěhovaným do hruškové budky zásadně neubližovat, pták je pták, ale znepríjemňovat jim život, například když jdeme kolem, zařvat: už vám zase trčí sláma ze strožoku, bejci!“*

Zaznamenával si ptáky, které zahlédl při procházkách s Jiřinou Jiráskovou nebo s přáteli. Když se nedíval po ptácích, obracel svůj zrak s nadšením naopak k zemi a pro změnu pátral po houbách. Nepatřil k oněm klasickým houbařům sbírajícím houby pouze do smaženice, on si také houby fotil, dokonce zkoumal výtrusy hub a s pomocí mikroskopu si pořizoval jejich fotografie. *V jednom období chvilkové deprese, že neumím nic pořádně, jsem se rozhodl zvládnout mykologii. Někde jsem si přečetl, že vyšších hub (kvasinky a plísňe mi nebyly tak sympatické) je pouze asi 5 000. To by se s perspektivou na špičkovou odbornost dalo zvládnout.*

Jiřině Jiráskové jeho vědomosti o přírodě imponovaly, jeho znalost hub ji přiváděla do vytržení. Naučila se díky němu pojídat prašivky nejrůznějšího zbarvení a tvaru, vedle fádnic hnědých hřibovitých začala sbírat a upravovat i ty pestrobarevné – fialové, červené, zelené, oranžové, bílé... Houbové zalíbení Zdeňka Podskalského se mimochodem promítlo i do jeho filmu **Křtiny**, ve kterém si vtipně pohrál se jmény postav Čirůvka, Ryzec, Kotrč, Hlívová...

Při zaníceném botanickém studiu se výrazně projevovalo i jeho analytické myšlení. Když objevil něco neznámého, výraz, pojem, nelitoval času ani námahy, strávil klidně celý den v knihách, katalozích, klíčích a neúnavně se dobíral odpovědi na hádanku, ať už ji zastupoval latinský název nebo vysvětlení daného výrazu. A tato odhodlanost načázet odpovědi se vztahovala na všechny oblasti jeho konání, nejen na botaniku.

V Malenicích panovala klidná atmosféra, která mu umožňovala věnovat se také své studijní vášni, knihám. Vždycky se mu líbilo pronikat do tajů nejrůznějších oborů. Každý nový poznatek otevíral dveře dalším a dalším. Zdeňka Podskalského bavilo nahlí-

žet do těch pootevřených dveří a poznávat nové, neprobádané oblasti. To ho naplňovalo a přinášelo mu to větší uspokojení, než jaké plynulo z jeho práce. *Na rozdíl od Jiřiny jsem nikdy nebral svoje povolání tak moc vážně, mně se vždy líbilo získávat vědomosti, znalosti, poznávat. Kdyby mi řekli, že už nebudu v televizi dělat zábavné sobotní programy, tak bych si řekl no, tak co se dá dělat...* V tomto se s Jiřinou Jiráskovou lišili. Říkal, že ona by bez panáčkování umřela, že ji sice viděl šťastnou na zasněženém kopci, ale na jevišti, při prachobyčejné **Lize proti nevěře**, hře, kterou pro ni v době omezení její pracovní činnosti napsal alespoň pro zájezdová představení, vypadala mnohem šťastnější. Jemu by prý ke štěstí stačil jen ten sněhobílý zvlněný pás krajiny a možnost poznávat...

Poznávat svět kolem sebe, brát si s otevřenou náručí i myslí vše dobré, co život nabízí, neprožívat jej jako souvislou řadu tragédií, ale vždy za všech okolností hledat příležitost k pobavení a pohodě. Zdeněk Podskalský toho za své pozemské pouti dokázal mnoho, získal řadu dovedností, znalostí, ale zdá se, že ze všeho nejvíce a nejlépe uměl žít. Možná se všechny jeho obdivuhodné schopnosti i výsledky jeho činnosti odvíjely právě od tohoto životního nadání, od dokonalé schopnosti „umět žít“.

Resumé

Zdeněk Podskalský se narodil 18. února 1923 a od nejtutlejšího dětství vyrůstal v Malenicích nad Volynkou. Byl s tímto místem neodmyslitelně spjatý. A nejen on. Ze starých kronik vyplývá, že jeho rod žije v Malenicích již od 17. století. Ačkoli Zdeněk Podskalský žil a pracoval v Praze, každou volnou chvíli jezdil do Malenic, ty mu poskytovaly ničím nenahraditelný pocit domova. Vilu, ve které vyrůstal a do které se po celý život věrně vracel, postavili společnými silami jeho otec a strýc Jan pro svou maminku, Zdeňkovu babičku. Nazvali ji po ní „vila Marie“ a vybrali si pro její stavbu čestné místo v čele návsi.

Když se Zdeněk Podskalský narodil, bylo jeho mamince třicet pět let a tatínkovi pětadvacet, nepatřili tedy již k nejmladším. Svému vytouženému dítěti ale poskytli vše, co mohli, plně se mu věnovali, vytvořili pro něj harmonické rodinné zázemí. Ačkoli neměl sourozence, sám vlastně nevyrůstal. Již jako malý chlapec našel skvělého přítele v Jaroslavu Peškovi (akademickém malíři), se kterým jej pak pojilo celoživotní přátelství. Společně nejen studovali na strakonickém gymnáziu, ale trávili spolu i volné chvíle a účastnili se nejrůznějších vesnických zábav.

K zábavě jméno Zdeňka Podskalského patří, dá se říct, že je jeho synonymem. Jeho filmografii tvoří především komedie, mezi nejslavnější a neznámější patří Světáci, Bílá paní, Noc na Karlštejně, Křtiny. Natočil nespočet televizních pořadů, oživil staré kabarety a šantány, vytvářel osobitý typ zábavy, specifický útvar volně komponovaných pásem složených z písniček. Takovým pořadem byla například Ztracená revue, za niž dostal Cenu kritiky a Stříbrnou růži z festivalu v Montreux. Hudbu miloval, tvořila součást jeho života pracovního i osobního, rád trávil s přáteli při muzicírování a zpěvu volný čas. Stejně tak náležel k jeho životu humor.

Ve své celoživotní partnerce Jiřině Jiráskové našel výborného spoluhráče se stejným smyslem pro humor. Dokázali spolu držet krok, úchvatně se bavit. Společný jim byl také zájem o přírodu, radost z poznávání nových obzorů. Jejich život se rozhodně nejeví jako nudný, spíš plynul jako čistá horská říčka, živě, osvěživě. Pro Jiřinu Jiráskovou psal Zdeněk Podskalský i divadelní hry (Liga proti nevěře, Žena v trysku století), stal se pro ni záštitou, oporou, přítelem, milovaným mužem. Hluboce ji dokázal ranit asi jen jedenkrát...

Své blízké i televizní diváky opustil Zdeněk Podskalský v době uplakaných mlhavých podzimních dnů, 29. října 1993. Úspěšnost a obliba jeho práce z něj udělala nekorunovaného krále televizní zábavy. Po jeho předčasném odchodu ten královský trůn osířel, zůstal prázdný dodnes...

Zusammenfassung

Zdeněk Podskalský wurde am 18. Februar 1923 geboren und von frühester Kindheit auf wuchs er in Malenice nad Volyňkou auf. Mit diesem Ort war er unabdenkbar verbunden. Und nicht nur er. Es ergibt sich aus den alten Chroniken, dass sein Geschlecht in Malenice bereits seit dem 17. Jahrhundert gelebt hat. Obwohl Zdeněk Podskalský in Prag lebte und arbeitete, hat er jede Freizeit in Malenice verbracht, die ihm ein durch nichts ersetzbares Heimgefühl bot. Die Villa, in der er aufgewachsen ist und in die er sich das ganze Leben hindurch treu zurückgekehrt hat, wurde von seinem Vater und seinem Onkel Jan für ihre Mutter, Zdeněks Oma, mit gemeinsamen Kräften gebaut. Sie haben die Villa nach ihr „Marie“ genannt und für ihren Bau einen Ehrenort auf dem Dorfplatz gewählt.

Als Zdeněk Podskalský geboren wurde, war seine Mutter bereits 35 und sein Vater 45 Jahre alt; sie gehörten also nicht zu den jüngsten. Trotzdem haben sie ihrem ersehnten Kind alles gewährt, was für sie möglich war, sie sind in ihm ganz aufgegangen und haben für ihn ein harmonisches Familienumfeld geschaffen. Obwohl er keine Geschwister hatte, wuchs er doch nicht allein auf. Schon als kleiner Junge fand er einen hervorragenden Freund – den späteren akademischen Maler Jaroslav Pešek –, mit dem er lebenslang befreundet blieb. Sie haben zusammen nicht nur am Gymnasium in Strakonice studiert, sondern haben miteinander auch ihre Freizeit verbracht und an verschiedenen Dorfveranstaltungen teilgenommen.

Der Name Zdeněk Podskalský gehört zum Begriff Unterhaltung; man kann sogar sagen, es sei sein Synonym. Seine Filmographie bilden vor allem Komödien, zu den berühmtesten und bekanntesten gehören Světáci (*Die Lebemänner*), Bílá paní (*Die Weisse Frau*), Noc na Karlštejně (*Eine Nacht auf der Burg Karlštejn*), Křtiny (*Die Kindstaufe*). Er drehte eine Unzahl von Fernsehenrelationen, belebte alte Kabarettts und Tingeltangel und schuf eine eigenartige Unterhaltungsart – eine spezifische Kategorie frei komponierten Folgen, die aus den Liedern zusammengesetzt wurden. Solche Relation war z. B. Ztracená revue (*Die verlorene Revue*), für die er den Kritikspreis (*Cena kritiky*) und die Silberrose von dem Festival in Montreux gewonnen hat. Die Musik hat er geliebt – sie hat einen Bestandteil seines Arbeits- wie des persönlichen Lebens gebildet, beim Musizieren mit den Freunden hat er gern seine Freizeit verbracht. Ähnlicherweise gehörte auch der Humor zu seinem Leben.

In seiner Lebenspartnerin Jiřina Jirásková fand er einen hervorragenden Mitspieler mit einem ähnlichen Humorsgefühl. Sie waren imstande miteinander Schritt zu halten und sich grossartig zu unterhalten. Auch das Interesse für die Natur und die Vergnügung am Entdecken der neuen Horizonte waren ihnen gemeinsam. Ihr Leben wirkt keinesfalls

langweilig, vielmehr hat es wie ein Bergflüsschen geströmt – lebendig und erfrischend. Zdeněk Podskalský hat für Jiřina Jirásková auch die Theaterspiele geschrieben – *Liga proti nevěře, Žena v trysku století (Liga gegen die Untreue, Die Frau im Galopp des Jahrhunderts)*, er war ihr Beschützer, ihre Stütze, ihr Freund und geliebter Mann. Vermutlich nur ein einziges Mal wusste er sie tief zu verletzen...

Seine Nächsten wie seine Fernsehzuschauer hat er während der regnerischen, nebeligen Herbsttagen, am 29. Oktober 1993, verlassen. Sein Erfolg und die Beliebtheit seiner Arbeit machten ihn zu einem ungekrönten König der Unterhaltung. Nach seinem vorzeitigen Abschied hat der Königsthron verwaist und ist bis heute leer geblieben...

Summary

Zdeněk Podskalský was born on 18th of February 1923 and he grew up in south Bohemian Malenice nad Volyňkou. He was inherently connected to this place. And it was not just him! His family had already lived in Malenice since the 17th century, as we can learn from the old annals. Although Zdeněk Podskalský lived and worked in Prague, he went to Malenice every time he could, because the place gave him an irreplaceable sense of home. The villa, in which he was growing up and to which he kept returning for the rest of his life, was built by joined forces of his father and uncle Jan (John) for their mother, Zdeněk's grand mother. They called it after her „Villa Marie (Mary)“ and for its construction they chose a venerable plot in the front of the village square.

When Zdeněk Podskalský was born, his mother was 35 years old and his father was 45, they were not exactly in the prime of youth. But they offered their longed-for child all they could, they fully dedicated their time to him and they created a harmonious family background for him. Although he had no siblings, he actually did not grow up alone. When he was still a young boy, he found his best friend in Jaroslav Pešek (later an academic painter), with whom he was connected in life-long friendship. Not only they had studied together on the grammar school in Strakonice, but they also spend leisure time together and they took part in different country festivities.

The name of Zdeněk Podskalský is connected with festivities, it is possible to say it is a synonym for them. Filmography of Zdeněk Podskalský consists of comedies, the most famous and well known are *Světáci (The Dandies)*, *Bílá paní (The White Lady)*, *Noc na Karlštejně (A Night at the Karlštejn Castle)*, *Křtiny (The Christening Party)*. He shot a lot of TV programmes, revived old cabarets and cafés dansant, created a specific type of en-

tainment, a special formation of loosely composed programmes consisting of songs. One of these programmes was *Ztracená revue* (*The Lost Revue*) for which he was awarded critics and the Silver Rose at the festival in Montreux. He loved music and it made a part of his professional and personal life. He liked to spend his leisure time music-making and singing with his friends. The humour also belonged to his life.

He found an excellent team-mate of the same sense of humour in his life-long companion Jiřina Jirásková. They were able to keep pace and have great fun. Their common interests were the natural life and pleasure of finding new horizons. Their life was definitely not boring, it ran like a clear highland stream – sprightly, freshly. Zdeněk Podskalský also wrote dramas for Jiřina Jirásková e.g. – *Liga proti nevěře*, *Žena v trysku století* (*The League against the Infidelity*, *The Woman in a Scamper of the Century*), he was her protection, support, friend and beloved man. He managed to hurt her deeply perhaps only once...

Zdeněk Podskalský left his relatives, close friends and viewing public in time of tear-stained foggy autumn days, on 29th of October 1993. The fruitfulness and favour of his work made him an uncrowned king of TV entertainment. The royal throne lost its king after his early death, and it has been abandoned up to the present days...

MAS Rozkvět zahrady jižních Čech

Monika Hůrská

Místní akční skupina (zkráceně MAS), resp. občanské sdružení Rozkvět zahrady jižních Čech má 26 členů (včetně členství 2 mikroregionů – Chelčicko-Lhenického a Blata). Zájmové území MAS tvoří venkovský region 16 obcí s 56 místními částmi. Celkový počet obyvatel činí více než 12 tisíc a zájmové území se rozkládá na 26 624 ha. Území této MAS se nachází v severozápadní části okresu České Budějovice a sousedících regionech Strakonicka a Prachaticka. Je tvořeno dvěma mikroregiony – Chelčicko-Lhenickým (s obcemi Chelčice, Libějovice, Malovice, Mičovice, Lhenice a Truskovice) a Svazkem obcí Blata (zahrnující Čejkovice, Dívčice, Dříteň, Hlavatce, Mydlovary, Pištín, Olešník, Sedlec, Zahájí a Zliv) a obcí Nákří.

Tato místní akční skupina byla založena v únoru roku 2004 na základě iniciativy Chelčicko-Lhenického mikroregionu s vizí využít pracovní metody LEADER ke spojení místních aktérů s cílem rozvinout venkovský region území MAS. Záměrem bylo především podpořit rozvoj malého a středního podnikání v oblasti zdejší specifické zemědělské produkce zaváděním nových know-how. MAS je nyní složena z vyvážené skupiny partnerů z různých socioekonomických sektorů území, nadále zůstává otevřenou strukturou a systematicky oslovuje své potenciální zájemce o činnost MAS a program LEADER.

Cílem je podílet se na tvorbě a realizaci integrovaných strategií rozvoje venkovského regionu a vést účastníky partnerství na místní úrovni k vyššímu využití potenciálu jejich území. Záměrem je především zavádění nových forem zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posilování ekonomického prostředí, místní hospodářský rozvoj a zhodnocování přírodního a kulturního dědictví, a tím zlepšení organizačních schopností venkovského regionu.

ZKUŠENOSTI MAS

V letech 2004 a 2005 se MAS úspěšně zúčastnila programu LEADER ČR, a to s programem Inovace a moderní komunikace – Budoucnost v jižních Čechách (r. 2004) a Inovace a komunikace – Rozkvět zahrady jižních Čech (r. 2005). V letech 2006 a 2007 realizovalo zájmové území MAS projekt LEADER+,c (osvojování schopností), který byl financován z Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. V roce 2008 byl zrealizován projekt Vzdělávání, který byl spolufinancován EU v rámci Programu rozvoje venkova. V letošním roce se uskuteční 1. výzva k strategickému plánu LEADER (2008-2013) v projektu Květy, plody a lidé Zahrady jižních Čech.

PŘESHraniční Spolupráce

MAS se v letech 2008 a 2009 podílela na dvou projektech spolupráce MAS s obcemi/sdružením obcí Lalling v Bavorsku – první projekt byl spolufinancován EU v rámci Programu přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko. Další projekt Nacházení společných tradic byl spolufinancován z Dispozičního fondu ČR – Bavorsko.

Spolupráce s ostatními MAS

Od roku 2004 MAS Rozkvět zahrady jižních Čech spolupracuje se sousední MAS CHANCE IN NATURE – LAG, kterou konzultačně podpořila při přípravě projektu LEADER+. V roce 2006 se MAS Rozkvět podílela na organizaci a realizaci Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. V roce 2007 se stala regionálním partnerem projektu Cammini d'Europa pro období 2007–2013 a byla s místní akční skupinou CHANCE IN NATURE – LAG podepsána partnerská smlouva a zřízena koordinační skupina. V letošním roce jsou úspěšně realizovány dva projekty Spolupráce v programu PRV, a to Rozvoj lidských zdrojů – Šance pro další rozkvět regionu a Dědictví regionu: po stopách předků. Jedním z výstupů tohoto projektu je i tato brožura.

TIPY NA VÝLET

Znáte písničku, jak sedlák Jakub Kubata dal život za Blata? Jeho pomník, který se stal symbolem celého mikroregionu Blata, najdete u nás – na Dívčicku u Zbudova. Potom se můžete zastavit v Plástovicích, kde vzniklo v rámci programu rozvoje venkova ČR Informační centrum jihočeského selského baroka, zaměřené na architekturu typickou pro toto území. Z Blat zamíříme do Chelčic, jihočeské Vesnice roku 2000. Zde najdeme Památník Petra Chelčického, který je jediným uceleným muzeem toho myslitele v Evropě. V libějovicko-lomecké oblasti se nachází živé poutní místo Lomec s překrásným barokním kostelem Jména Panny Marie. Okolní krajina tohoto poutního místa vás okouzlí svým klidem a harmonií, která tu vládne po celý rok. Přes Rábín a Krtely se pak mezi sady, poli a lesy okolo zámku Kratochvíle dostanete až na Lhenicko. Přes Lhenicko vedla již v 10. století slavná Linecká stezka, která spojovala Čechy s rakouskými zeměmi a sloužila zejména pro dopravu soli a dobytka. Její zbytky jsou doposud patrné u obce Vodice. Vodice sama o sobě je vesnickou památkovou rezervací.

Toto je jen několik z mnoha míst, na která bychom Vás rádi pozvali. Ale přijďte se podívat sami, protože u nás je hezky.

Die örtliche Aktionsgruppe (abgekürzt MAS), eventuell der Bürgerverein Aufblühen des Gartens Südböhmen, hat 26 Mitglieder (einschließlich der Mitgliedschaft von 2 Mikroregionen Chelčice-Lhenice und Blata). Das Interessengebiet MAS bildet die dörfliche Region von 16 Dörfern mit 56 Ortsteilen. Die Gesamtzahl der Einwohner beträgt mehr als 12 000 Einwohner und die Fläche des Interessengebietes beträgt 266,24 km².

Diese Aktionsgruppe wurde im Februar 2004 auf der Grundlage der Initiative der Mikroregion Chelčice-Lhenice gegründet. Das Ziel war, die Arbeitsmethode LEADER zur Verbindung der örtlichen Akteure zu verwenden, damit die dörfliche Region des Gebietes MAS weiter entwickelt wird. Das Ziel lag vor allem in der Unterstützung der kleinen und mittleren Unternehmertätigkeit im Bereich der spezifischen örtlichen Agrarproduktion auf der Grundlage der Einführung des neuen Know-How. Die Gruppe MAS besteht jetzt aus ausgeglichener Gruppe der Partner aus verschiedenen soziologischen und wirtschaftlichen Bereichen des Gebiets. Sie hat offene Struktur und die Gruppe spricht systematisch potenzielle Bewerber an, die sich um die Tätigkeit der Gruppe MAS und um das Programm LEADER interessieren.

In den Jahren 2004 und 2005 hat sich MAS erfolgreich am Programm LEADER ČR beteiligt, in den Jahren 2006 und 2007 wurde das Projekt LEADER+,c realisiert. Im Jahre 2008 wurde das Projekt Bildung durchgeführt, das im Rahmen des Programms zur Entwicklung des Landes durch die EU mitfinanziert wurde.

MAS beteiligte sich im Jahre 2008 an zwei Projekten der Zusammenarbeit der Gruppe MAS mit den Dörfern/Vereinen der Dörfer Lalling in Bayern – das erste Projekt wurde durch die EU im Rahmen der übergrenzüberschreitenden Zusammenarbeit zwischen der Tschechischen Republik und Bayern mitfinanziert. Das zweite Projekt „Finden der gemeinsamen Traditionen“ wurde aus dem Dispositionsfond der Tschechischen Republik und Bayern mitfinanziert.

Die Gruppe MAS Aufblühen des Gartens Südböhmen arbeitet mit benachbarter Gruppe MAS Chance in Nature – LAG zusammen und beteiligte sich an der Durchführung der Maßnahme Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. Im Jahre 2007 wurde sie zum Regionalpartner des Projektes Cammini d'Europa für den Zeitraum 2007 – 2013. Aus der Zusammenarbeit mit LAG Chance in Nature wurden 2 Projekte vorgestellt – „Entwicklung der menschlichen Ressourcen – Chance für weiteres Aufblühen der Region“ und „Erbschaft der Region: Nach Spuren der Vorväter“. Eine der Maßnahmen dieses Projektes ist auch dieses Taschenbuch.

The Local Action Group (in short: LAG), or, as the case may be, Citizens' Association Southern Bohemian Garden in Blossom has 25 members (including the membership of two micro-regions Chelčicko-Lhenický and Blata). The interest area of the LAG is composed of the countryside region including 16 municipalities with 56 local districts. The total number of inhabitants is more than 12 thousand and the interest area comprises 26,624 ha.

This Local Action Group was founded in February 2004 based on the initiative of the Micro-region Chelčicko-Lhenicko having the vision of exploitation of LEADER methods to bring local participants together aiming to develop the countryside region in the LAG area. The purpose was to provide support for development of small and medium sized businesses in the area of the local specific agricultural production using the implementation of new know-how, in particular. At the moment, the LAG is composed of well balanced group of partners coming from different social-economical sectors of the area. At the same time, it remains open structure and systematically addresses persons potentially interested in participation on LAG activities and LEADER+ Program.

In the 2004 and 2005, the LAG successfully participated in LEADER CR Program, in the 2006 and 2007 the LEADER1c Project was executed. In the 2008, the Educational project co-financed by the EU within the Countryside Development Program was realized.

In the 2008, the LAG participated on two projects of the LAG cooperation with municipalities/group of municipalities Lalling in Bavaria – the first project was co-financed by the EU within the framework of the CR-Bavaria Cross-border cooperation program. The other project “Finding common traditions” was co-financed from the Dispositional Fund CR – Bavaria.

The Southern Bohemian Garden in Blossom LAG cooperates with the neighbor LAS Chance in Nature – LAG, it participated on the execution of the Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. In the 2007 it became the local partner of the Cammini d'Europa project for the period 2007–2013. Based on the cooperation with the LAG Chance in Nature two projects were submitted, namely Human Resources Development – Chance for further development of the region and Heritage of the region – In the track of forefathers. This brochure is one of the results of this project.

CHANCE IN NATURE – LAG

Jana Benešová

Občanské sdružení CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP vzniklo v roce 2004 v západní části jižních Čech a sdružuje 38 obcí na území tří mikroregionů – Vlachovo-březska, Prachaticka, Čkyňska a několik samostatných obcí. Členy o.s. jsou obce: Bohumilice, Bohunice, Bošice, Budkov, Bušanovice, Čepřovice, Čkyně, Drslavice, Dub, Dvory, Hoštice, Husinec, Chlumany, Chroboly, Kratušín, Ktiš, Lažiště, Lčovice, Lipovice, Litochovice, Malenice, Milejovice, Nebahovy, Prachatice, Předslavice, Radhostice, Strunkovice nad Blanicí, Šumavské Hoštice, Těšovice, Tvrzice, Újezdec, Vacov, Vlachovo Březí, Záblatí, Zábrdí, Zálezly, Žárová, Žernovice. Celková rozloha území je 446 km² a žije zde bezmála 27 tisíc obyvatel. Území dlouhodobě vykazuje společné charakteristiky. Jedná se o oblast Předšumaví, kde se podmínky geografické, historické ani ekonomické neliší. Oproti jiným oblastem vykazuje území CHANCE IN NATURE – LAG jednotnost v oblasti silného ekologického cítění, potřeby partnerství a malém využívání inovací.

Členem sdružení mohou být fyzické osoby a právnické osoby, které souhlasí se stanovami a cíli sdružení. O přijetí za člena sdružení rozhoduje na základě písemné přihlášky rada sdružení. Členem sdružení se může bezplatně stát kdokoli, třeba i jednotlivý občan, pokud má pocit, že svou činností může a chce ovlivnit rozvoj regionu, vnášet do rozvoje vlastní nápady a kreativitu.

Hlavními prioritami činnosti LAG jsou: partnerství, podnikání, lidské zdroje, a životní prostředí.

V rámci priority partnerství, má LAG zkušenosti s realizací projektů na bázi místního partnerství a to především díky úspěšné strategii LEADER+ s tématem „Využívání know-how a nových technologií ke zvýšení konkurenceschopnosti místních produktů a služeb“. V rámci realizace strategie bylo podpořeno 28 projektů v celkovém objemu alokovaných prostředků cca 12,5 milionu Kč. Na projekt LEADER+ navazuje v současné době realizovaný LEADER 2007–2013, v jehož rámci jsou přerozdělovány finanční prostředky úspěšným žadatelům na území LAG. Souběžně s touto aktivitou probíhá realizace projektů spolupráce s MAS Rozkvět zahrady Jižních Čech. Prvním z projektů je „Dědictví regionu: po stopách předků“, v jehož rámci byla vytvořena tato brožura a památník Petra Chelčického v Chelčicích. Druhý projekt spolupráce „Rozvoj lidských zdrojů – Šance pro další rozkvět regionu“ je zaměřen na vytvoření komunitních center v regionu spolupráce.

Druhou prioritou o.s. je podnikání, které reprezentuje projekt „Cesty Evropy“ realizovaný od července 2008 a zaměřený na propagaci historických a kulturních památek v regionu a podporu cestovního ruchu. Projekt je v tomto směru přípravou na mezinárodní spolupráci.

Třetí prioritou lidské zdroje je zaměřena mimo jiné na zlepšení poskytování sociálních služeb. Na základě toho proběhla v roce 2007 realizace projektu „Komunitní plánování sociálních služeb“, jehož cílem bylo vytvořit místní partnerství poskytovatelů, uživatelů a zadavatelů sociálních služeb a za účasti široké veřejnosti zpracovat komunitní plán sociálních služeb. Výsledkem akce je Katalog poskytovatelů sociálních služeb dostupný veřejnosti na všech obecních úřadech a v knihovnách regionu o.s. Do budoucna by LAG ráda navázala dalším pokračováním komunitního plánování na svém území.

Za poslední prioritu je považováno životní prostředí zastoupené projektem „Šance pro venkovské školy – znalosti, schopnosti, dovednosti“, jehož cílem je formou partnerství tří základních škol a neziskové organizace vytvořit podmínky pro uplatnění moderních forem výuky především v oblasti environmentální problematiky, využití interaktivních informačních technologií a udržitelného rozvoje.

V budoucnosti LAG plánuje v rámci čtyř vytyčených priorit realizovat další zajímavé projekty z okruhu obnovitelných zdrojů energie, rozvoje lidských zdrojů a cestovního ruchu, konkrétně v oblasti hipoturistiky.

TIPY NA VÝLET

Region LAG je z kulturně-historického hlediska zajímavý počtem památek typu hradišť a mohylových pohřebišť, které dokladují osídlení lokality již v dávných historických dobách. Ze starých sídlišť šlechty můžeme zmínit zříceninu hradu Hus nad Blanicí ze 14. století na ochranu Zlaté stezky. Zámky lze najít ve Vlachově Březí, Dubu, Bohumilicích, Lčovicích, barokní ve Čkyni. Památník reformátora Mistra Jana Husa v Husinci na řece Blanici byl spolu se sochou Mistra Jana od K. Lidického v roce 1978 prohlášen za národní kulturní památku. Ve Vlachově Březí je také farní kostel Zvěstování Panny Marie, křížová cesta ke kapli sv. Ducha či židovský hřbitov, ve Čkyni kromě zámku stojí kostel a židovský hřbitov. Město Prachatice nabízí návštěvníkům a obyvatelům svoji renesanční atmosféru, zastřenou jen částečně novějšími empírovými přestavbami. Zachovalé historické budovy byly důvodem vyhlášení historického jádra města Městskou památkovou rezervací v roce 1981. Ve středověku nastal důležitý předěl pro život obyvatel regionu – vznikla Zlatá stezka, která jako součást středověkého dopravního systému ve střední Evropě spojovala české země s Podunajím a se zeměmi na jih od něj. Místo soli se do Pasova, Lince či Vídně vyváželo vlachovobřežské sukno či lhenické třešně.

Důležitou akcí pro zvýšení potenciálu území v oblasti cestovního ruchu zejména v severní části LAG bylo natočení série filmů režiséra Zdeňka Trošky Slunce, seno... v Hořticích nad Volýňkou. Obec Hořtice je také spojena s odkazem Michala Tučného a každoroční populární akcí „Stodola Michala Tučného“. Tyto atraktivita lákají do obce a regionu každoročně velký počet turistů.

Die bürgerliche Vereinigung CHANCE IN NATURE – Lokale Aktionsgruppe wurde 2004 im westlichen Teil Südböhmens von 38 Gemeinden gegründet und besteht primär aus drei Mikroregionen – Vlachovo Březí, Prachatice und Čkyně. Sie deckt ein Gebiet von 446 km² mit fast 27.000 Einwohnern ab. Schwerpunkte in der Zielsetzung der LAG sind Partnerschaften fördern, Unternehmensförderung, Förderung des Arbeitsmarktes und nachhaltige Umweltförderung.

Im Rahmen der Zielsetzung Partnerschaften fördern realisierte die LAG die Projekte LEADER+: „Förderung von Know-how und neuen Technologien zur Erhöhung der Konkurrenzfähigkeit lokaler Produkte und Dienstleistungen“. Es wurden insgesamt 28 Projekte für 12,5 Mio. CZK gefördert. Derzeit schöpft man Finanzmittel aus LEADER 2007 – 2013. Zugleich läuft das Projekt „Rozkvět zahrady Jižních Čech“ (Aufblühende Gärten Südböhmens). Für das erste Projekt in diesem Rahmen „Erbe der Region: auf den Spuren der Vorfahren“ wurden diese Broschüre und das Petr-Chelčický-Denkmal in Chelčice geschaffen. Ein weiteres Projekt trägt den Namen „Arbeitskraftpotentiale fördern – eine Chance für die Regionalentwicklung“.

Die Zielsetzung Unternehmensförderung wird in dem Projekt „WEGE EUROPAS“ realisiert. Seit Juli 2008 werden der Fremdenverkehr und die Erhaltung von kulturhistorischen Denkmälern in der Region unterstützt. Eine internationale Fortsetzung ist geplant.

Die Zielsetzung Förderung des Arbeitsmarktes ist vor allem sozial ausgerichtet. Das Projekt „Gemeinschaftliche Planung von sozialen Diensten“ startete 2007 und möchte Partnerschaften zwischen Trägern, Beziehern und Zuteilenden auf die Beine stellen. Ein Katalog von Anbietern sozialer Dienstleistungen, welcher in Gemeindeämtern und Bibliotheken des LAG-Gebiets erhältlich ist, ist ein Ergebnis. Eine Fortsetzung ist geplant.

Der Schwerpunkt nachhaltige Umweltförderung ist im Projekt „Chancen für ländliche Schulen – Kenntnisse, Fähigkeiten, Fertigkeiten“ realisiert. In drei Grundschulen und gemeinnützigen Vereinen sollen so die Voraussetzungen für moderne Umweltbildung, interaktiven Informationstechnologien und nachhaltige Entwicklung geschaffen werden.

Die LAG plant derzeit weitere interessante Projekte in den Bereichen erneuerbare Energiequellen und Energiesparen, Förderung des Arbeitskräftepotentials und des Tourismus, z.B. im Sektor Reiten.

The civic association CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP originated in 2004 in the western part of Southern Bohemia and it associates 38 villages in the locality of three microregions – Vlachovo Brezi, Prachatice, Ckyne. The whole area of the locality is 446 km² with the population of 27 thousand people. The main precedence of LAG is: Partnership, Business, Manpower and Environment.

In the frame of the precedence Partnership LAG carried out the projects LEADER+: „Using Know-How And New Technologies for the Rise of the Competitiveness of Local Products and Services.“ There were supported 28 projects for ca CZK 12.5 million. Now LEADER 2007 – 2013 is going on. At the same time the projects with LAG The Flowering of the South Bohemia Garden are in progress. The first project is: „The Heritage of the Region: Tracking the Ancestors“ in whose frame this booklet and the monument to Petr Chelčický were made. Another project is „The Development of Manpower – the Chance for the Other Flowering of the Region.“

Since July 2008 the preference Business has been represented by the project „WAYS OF EUROPE“ specializing in the publicity of historical and cultural sights in the region and the tourism. The project will continue in the international level.

Manpower specializes among the others in the improvement of social services. „The Community Planning of Social Services“ from 2007 wanted to create the local partnership of providers, users and customers of social services. Its result is the Catalogue of Providers of Social Services available in local authorities and libraries of the region. The continuation of the community planning is being prepared.

The last preference is the Environment with the project “Chance for Country Schools – Knowledge, Abilities, Skills”. Three primary schools and non-profit-making organizations make conditions for modern forms of learning in the sphere of environment, interactive information technologies and sustainable development.

LAG is planning the implementation of the other interesting projects for renewable resources of energy, development of manpower and tourism, e.g. hipotourism.

Zdeněk Podskalský

© **Renata Novotná**

© Obálka: Mgr. Eva Boříková

Německé překlady: Mgr. Michaela Váňová, Ph.D., Mgr. Josef Štemberk, Ing. Jan Krejčí

Anglické překlady: Mgr. Jitka Vlčková, Mgr. Libuše Tesařová, Tomáš Krejčí

Jazyková redakce: Mgr. Markéta Cinádrová

Grafická úprava a sazba: Václav Mach

Tisk: Irena Kadečková - Tiskárna, Heydukova 315, 386 01 Strakonice

Vydalo Občanské sdružení CHANCE IN NATURE – Local Action Group,

Archiváře Teplého 102, 387 06 Malenice

1. vydání, 2009

**Realizováno v rámci projektu „DĚDICTVÍ REGIONU: po stopách předků“,
tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu
pro rozvoj venkova v rámci opatření:**

III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova,

IV.2.1 Realizace projektů spolupráce Programu rozvoje venkova.

CHANCE IN NATURE
LOCAL ACTION GROUP

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí